

Porin kaupungin perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan toiminta- ja arviointisuunnitelma 1.4.2024 alkaen

Sivistyslautakunta 26.3.2024 §21



Sisällysluettelo

Johdanto	3
1. Toiminta-ajatus	3
2. Tavoitteet	3
2.1 Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen	3
2.2 Hyvinvoinnin, tunne-elämän ja sosiaalisen kehityksen tukeminen	4
2.3 Eettisen kehityksen tukeminen	4
2.4 Osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen sekä sosiaalisen tuen antaminen	4
3. Sisällölliset painoalueet ja suunnittelun periaatteet	5
4. Toiminnan järjestämiseen liittyvät keskeiset asiat	6
4.1 Toimintapaikat ja -tilat	6
4.2 Toiminta-aika	6
4.3 Toimintamaksu ja maksuvapaus toimintamaksusta	6
4.4 Toiminnasta tiedottaminen	7
4.5 Toimintaan hakeminen ja valintakriteerit	7
4.6 Toiminnan laajuus ja lapsiryhmän koko	7
4.7 Henkilöstön resursointi, henkilöstön rakenne ja ohjaajien kelpoisuus	8
4.6 Ohjaajien rikostaustan selvittäminen	8
4.7 Ohjaajien perehdyttäminen ja täydennyskouluttaminen	8
4.8 Välipalan järjestäminen	8
4.9 Kulkemisen ja kuljetusten järjestäminen	8
4.10 Tulkkipalvelun käyttö	8
4.11 Turvallisuus- ja pelastussuunnitelma	8
4.12 Vakuutusasiat	9
4.13 Taloussuunnitelma	9
5. Toiminnan seuranta ja arviointi	9
5.1 Toiminnan sisäinen arviointi	9
5.2 Toiminnan ulkopuolinen arviointi	10
6. Aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteistyö ja tiedonkulku	10
6.1 Yhteistyö kotien kanssa	10
6.2 Yhteistyö koulun sekä luokan- ja erityisopettajien kanssa	10
6.3 Lasta koskevien salassa pidettävien henkilötietojen luovuttamiseen liittyvä menettely	11
6.4 Opiskeluhoolto	11
6.5 Toiminnan vastuut järjestäjän ja toteuttajien kesken	11
6.6 Yritysten ja yhteisöjen kanssa tehtävä yhteistyö, markkinointi ja sponsorointi aamu- ja ilta- päivätoiminnassa	12

Johdanto

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain (Perusopetuslaki 628/1998 ja 1136/2003 luku 8a) mukaista lapsille ja nuorille suunnattua toimintaa, jota kunta voi järjestää tai hankkia ja, jonka kokonaisuudesta kunta vastaa. Opetushallitus päättää perusopetuslain mukaisesti aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä antamalla toimintaa varten perusteet, joiden mukaan aamu- ja iltapäivätoiminta tulee järjestää (Opetushallituksen perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011, Perusopetuslaki 48 b § 4 mom. (1136/2003)). Tämä toiminta- ja arviointisuunnitelma on tehty näiden asiakirjojen pohjalta tukemaan Porin kaupungin perusopetuslain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan toteuttamista. Sivistyslautakunta hyväksyy Porin kaupungin aamu- ja iltapäivätoiminnan toiminta- ja arviointisuunnitelman.

Palveluntuottajat laativat lisäksi omat toimintasuunnitelmansa tämän suunnitelman ja Opetushallituksen perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden 2011 (Määräykset ja ohjeet 2011:1) sekä perusopetuksen laatuksiterien (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:29) pohjalta.

1. Toiminta-ajatus

Aamu- ja iltapäivätoiminta pohjautuu perusopetuksen arvoihin ja toimintaa ohjaavat perusopetuksen yleiset kasvatus tavoitteet. Lisäksi se rakennetaan jatkumona varhaiskasvatukseen ja esiopetuksen kasvatustehtävälle. Toiminnalla on kuitenkin sisällöllisesti oma erityisluonteensa, koska se perustuu vapaaehtoisuuteen ja sijoittuu lasten vapaa-aikaan.

Toimintakulttuuri edistää lasten ja aikuisten välistä sekä aikuisten keskinäistä dialogia. Osapuolten päivittäistä kohtaamista sävyttää molemminpuolinen kunnioitus ja ystävällisyys. Toimintaa järjestettäessä otetaan huomioon eri kieli- ja kulttuuriryhmien, erityistä tukea tarvitsevien sekä eri-ikäisten lasten tarpeet. Samalla huolehditaan, että kukaan ei joudu muihin huonompaan asemaan esimerkiksi etnisen alkuperänsä, sukupuolensa, ikänsä, uskontonsa tai vammansa vuoksi. On tärkeää, että jokainen lapsi voi kokea olevansa arvostettu ja hyväksytty. Eri kulttuureihin tutustumalla voidaan monipuolistaa toimintaa, lisätä ymmärrystä ja vähentää ennakkoluuloja sekä rikastuttaa yhdessäoloa. Myös paikalliset erityispiirteet otetaan huomioon toiminnassa. (Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011.)

2. Tavoitteet

Iltapäivätoiminnan yleisenä tavoitteena on tukea lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja terveyttä sekä luoda pohja hyvälle kasvulle ja kehitykselle. Tämä tavoite velvoittaa kaikkia iltapäivätoiminnan järjestämisessä ja toteuttamisessa mukana olevia. Tavoitteena on tarjota lapsille heidän tarpeitansa vastaavaa, monipuolista ja virkistävää toimintaa sekä antaa mahdollisuus lepoon ja itsekseen olemiseen. Toiminnalla pyritään vähentämään lasten yksinäistä aikaa ilman turvallisen aikuisen läsnäoloa sekä ohjata lasta aktiiviseen, terveelliseen ja kestäväan elämäntapaan.

2.1 Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tehtävänä on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä sekä lapsen tunne-elämän kehittämistä ja eettistä kasvua. Näiden tehtävien toteuttaminen edellyttää toimivaa yhteistyötä lapsen huoltajien kanssa. Keskeistä lapsen ja perheen kannalta on, että varhaiskasvatus, esi- ja alkuopetus sekä aamu- ja iltapäivätoiminta muodostavat lapsen kasvun ja kehityksen kannalta myös sisällöllisesti johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden, jossa lapsen ja perheen tarpeet huomioidaan. On tärkeää nähdä opetus- ja oppimisprosessien sekä vapaa-ajan toimintojen kasvatuksellinen ja opetuksellinen johdonmukaisuus ja jatkuvuus.

2.2 Hyvinvoinnin, tunne-elämän ja sosiaalisen kehityksen tukeminen

Henkilökunnan läsnäololla ja myönteisellä asenteella on suuri merkitys hyvinvoinnin tukemisessa. Jokaisen lapsen tulee tuntea itsensä arvostetuksi ja hyväksytyksi. Lapset oppivat yhdessä toisten kanssa toimiessaan sosiaalisessa kanssakäymisessä tarvittavia valmiuksia. Toiminnassa painotetaan osallistumisen iloa ja onnistumisen kokemuksia. Iltapäivätoiminta tukee lasten harrastuneisuutta ja antaa lapsille mahdollisuuksia tutustua erilaisiin vapaa-ajan aktiviteetteihin. Iltapäivätoiminnassa lapsella on mahdollisuus rauhoittumiseen, ulkoiluun ja liikuntaan. Koulun ja iltapäivätoiminnan yhteiset suuntaviivat tukevat ja vahvistavat lapsen hyvinvointia, tunne-elämää ja sosiaalista kehitystä.

2.3 Eettisen kehityksen tukeminen

Toiminnassa korostuu lapsilähtöisyys. Päivittäisessä toiminnassa korostetaan muiden huomioimista, ystävällisyyttä, auttamista sekä keskusteluja lapsille tärkeistä asioista. Toimintakauden alkaessa ryhmiin luodaan yhteiset säännöt, jotka ovat linjassa koulun muiden sääntöjen kanssa. Eettisen kasvun tavoitteena on vastuullisuuden ja vastavuoroisuuden ymmärtäminen. Aamu- ja ilta-päivätoiminnassa lapsia ohjataan kasvamaan vähitellen vastuuseen omasta hyvinvoinnista ja terveellisistä elämäntavoista, toisen hyvinvoinnista sekä siihen liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista, oman toiminnan aiheuttamista tunteista ja seurauksista itselle ja toiselle, ryhmän toimintaan liittyvistä säännöistä ja sopimuksista sekä myönteisestä suhtautumisesta ympäristöön, luontoon ja kestävään kehitykseen.

Aikuisen esimerkki on erityisen tärkeä tuettaessa lasten eettistä kasvua ja yhdenvertaisuutta. Esimerkki on tärkeä myös ryhmän yhteistoiminnan kannalta ja niiden eettisten kysymysten kannalta, joita lapsi kohtaa arjessaan.

2.4 Osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen sekä sosiaalisen tuen antaminen

Toiminta suunnitellaan siten, että se lisää lapsen osallisuutta ja onnistumisen kokemuksia. Henkilökunta kuuntelee lapsia ja antaa lapsille mahdollisuuden osallistua toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa on huomioitava, että erityisen tuen tarpeessa olevat sekä toisenlaisen kulttuurisen taustan omaavat lapset pystyvät osallistumaan toimintaan. Iltapäivätoiminnassa kunnioitetaan lapsen omaa kieltä ja kulttuuritaustaa sekä elintapoja ja arvoja.

Iltapäivätoiminta lisää lasten yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa. Tavoite on, että kaikki lapset saavat kehitystasoaan ja tarpeitaan vastaavaa tukea ja ohjausta. Lapset osallistuvat ikätasonsa mukaisesti yhteisten sääntöjen ja toimintaan liittyvien sopimusten luomiseen ja heidän tulee saada kokea osallisuutta. Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ehkäisevät kiusaamista ja syrjintää. Tavoite on havaita mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tekijöitä, jotka voivat johtaa syrjäytymiseen ja järjestää lapselle hänen tarvitsemaansa tukea. Tämän takaamiseksi tarvitaan moniammatillista yhteistyötä iltapäivätoiminnan ja kodin sekä muiden tarpeellisten tahojen välillä.

3. Sisällölliset painoalueet ja suunnittelun periaatteet

Lähtökohtana on hyödyntää toiminnassa mukana olevien toimijoiden monipuolista tarjontaa, ammattitaitoa ja kokemusta. Sisältöjen suunnittelussa otetaan huomioon lapsen tarpeet ja omat toiveet, sekä huolehditaan mahdollisuudesta rauhoittua turvallisessa ilmapiirissä koulupäivän jälkeen. Toimintaa järjestettäessä tulee huolehtia tasapainoisesta kokonaisuudesta. Ohjaajilla on vastuu lapsen kasvatuksesta toiminnan yhteisön jäseneksi.

Ryhmäkohtaisiin sisältöihin vaikuttavat myös koulujen ja muiden toimipaikkojen olosuhteet ja tarjonta, ohjaajien omat valmiudet ja vahvuudet ja käytännön mahdollisuudet. Sisällöt tulee suunnitella siten, että toiminta muodostuu lapsen kannalta ehyeksi ja monipuoliseksi kokonaisuudeksi, joka tarjoaa sosiaalista vuorovaikutusta, ilon ja virkistykseen kokemuksia, esteettisiä kokemuksia ja mahdollisuuden kehittää erilaista osaamista. (Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011.)

Toiminnan järjestäjät määrittelevät toiminnan yksityiskohtaiset sisällöt siten, että niissä otetaan huomioon Opetushallituksen antamien perusteiden määräykset, Porin kaupungin aamu- ja iltapäivätoiminnan toiminta- ja arviointisuunnitelma, sivistystoimialan aamu- ja iltapäivätoimintaan liittyvät strategiset linjaukset, toiminnassa mukana olevien lasten määrä, toiminnan monipuolisuus sekä mahdollisuus toimintojen eriyttämiseen ja pienryhmätyökentelyyn. Toimintasuunnitelmasta ja sen sisällöistä tiedotetaan huoltajille ja heille annetaan mahdollisuus osallistua suunnitteluun.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan sisällöt kootaan seuraavista sisällöllisistä kokonaisuuksista:

- eettinen kasvu ja yhdenvertaisuus
- leikki ja vuorovaikutus
- liikunta ja ulkoilu
- ruokailu ja lepo
- kulttuuri ja perinteet
- käden taidot ja askartelu
- kuvallinen, musiikillinen, kehollinen ja kielellinen ilmaisu
- mediataidot
- arkiaskareet, elinympäristö ja kestävä elämäntapa
- erilaiset tiedolliset ja taidolliset aihepiirit.

(Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011.)

4. Toiminnan järjestämiseen liittyvät keskeiset asiat

Iltapäivätoimintaa järjestetään kaupungin omana toimintana, avustettavana toimintana ja ostopalveluna. Aamupäivätoimintaa järjestetään ainoastaan Tuulikellon ja Myötätuulen erityiskouluissa kaupungin omana toimintana. Omana toimintana järjestettävää iltapäivätoimintaan voidaan järjestää yhteistyössä varhaiskasvatusyksikön kanssa.

4.1 Toimintapaikat ja -tilat

Iltapäivätoimintaa järjestetään joko koulussa tai koulun välittömässä läheisyydessä. Kouluilla iltapäivätoiminnan tilatarve huomioidaan siten, että iltapäivätoiminta menee opetuksen rinnalla muun koulun tiloissa tapahtuvan toiminnan edelle. Tilojen suunnittelussa huomioidaan tilojen soveltuminen monipuolisesti opetuksen, kerho- sekä iltapäivätoiminnan käyttöön.

4.2 Toiminta-aika

Iltapäivätoimintaa tarjotaan koulujen lukuvuoden työpäivinä klo 12.00 - 17.00 ja erityiskoulujen aamupäivätoimintaa klo 7.00 - 9.00 lukuun ottamatta viikonloppuun osuvia lukukauden päättymispäiviä. Poikkeavista aikatauluista neuvotellaan tapauskohtaisesti.

4.3 Toimintamaksu ja maksuvapautus toimintamaksusta

Toiminnasta peritään perusopetuslain mukainen kuukausimaksu (Perusopetuslaki § 48f), jonka suuruuden sivistyslautakunta päättää. Jos lapsi on sairauden takia poissa koko kalenterikuukauden, maksua ei peritä. Jos lapsi on muusta syystä poissa koko kalenterikuukauden, mutta hänelle pidetään varattuna paikkaa, maksusta peritään puolet. Jos lapsi on muusta syystä poissa yli 10 koulutyöpäivää kalenterikuukauden aikana, peritään maksusta puolet. Maksu voidaan jättää perimättä toimeentuloedellytysten ja huollollisten näkökohtien niin vaatiessa (Perusopetuslaki § 48f).

Maksuvapautusta voi hakea tuloihin tai perheen sosiaalisiin olosuhteisiin perustuen. Maksuvapautuksesta päättää sivistystoimialan opetusyksikön päällikkö. Tuloihin perustuvan maksuvapautuksen myöntämisen perusteina käytetään Kelan kulloinkin voimassa olevan perustoimeentulotuen perusosan suuruisia tuloarvoja. Mikäli perheen käytettävissä olevat tulot jäävät alle perustoimeentulotuen perusosan laskennallisen määrän, myönnetään perheille maksuvapautus. Tuloina huomioidaan kaikkien perheenjäsenten tulot lukuun ottamatta mahdollista asumistukea. Menoina huomioidaan perustoimeentulotuen perusosan mukaiset menot perheen koosta riippuen. Menoina ei huomioida muita perusmenoja (asumimenot, terveydenhuoltomenot ja muut menot). Tulojen tarkastelu perustuu maksuvapautuksen hakemiskuukautta edeltävien kahden kuukauden tuloihin. Sosiaalisin perustein myönnettävä maksuvapautuspäätös tehdään Satakunnan hyvinvointialueen toimittaman lausunnon perusteella. Maksuvapautus myönnetään edelleen Tuulikellon koulun osalta niille oppilaille, joilla on kehitysvammalain mukaisesti laadittu erityishuolto-ohjelma tai jatkossa laadittu tulevan vammaispalvelulain mukainen päätös iltapäivätoiminnan maksuttomuudesta.

Maksuvapautus myönnetään aikaisintaan siitä kuukaudesta lähtien, milloin maksuvapautushakemus kaikkine liitteineen tai Satakunnan hyvinvointialueen toimittama lausunto ovat saapuneet Porin kaupungille. Maksuvapautus myönnetään kyseiselle lukuvuodelle koulujen kevätlukukauden päättymiseen saakka.

Jos huoltaja haluaa luopua lapsensa iltapäivätoimintapaikasta, irtisanominen tehdään kirjallisesti edellisen kuukauden aikana sivistystoimialan opetusyksikköön. Alkavalta irtisanotulta kuukaudesta ja sen jälkeisiltä irtisanotuilta kuukausilta ei maksua peritä. Täysi kuukausimaksu peritään lukuvuoden aikana syyskuun - toukokuun välisinä kuukausina. Elokuulta peritään puolet kuukausimaksusta, ja elokuun maksuun ei huomioida erikseen poissaoloista aiheutuvia maksun alennuksia. Mikäli koulujen lukuvuosi päättyy kesäkuussa, ei kesäkuulle ajoittuvasta iltapäivätoiminnasta peritä kuukausimaksua.

4.4 Toiminnasta tiedottaminen

Porin kaupungin sivistystoimialan opetusyksikkö vastaa aamu- ja iltapäivätoimintaan liittyvästä tiedottamisesta, kuten tiedotteiden jakamisesta oppilaiden/lasten huoltajille sekä tiedotusvälineille. Ensisijainen tiedotuskanava huoltajille ovat Wilman tiedotteet sekä verkkosivusto www.pori.fi/iltis. Varhaiskasvatuksen yksiköt ja koulut tiedottavat aamu- ja iltapäivätoiminnasta koulutulokkaille. Palvelutuottajat ja yksittäiset iltapäiväkerhot vastaavat yksittäisen ryhmän toimintaan liittyvästä päivittäisestä tiedonkulusta.

4.5 Toimintaan hakeminen ja valintakriteerit

Aamu- ja iltapäivätoimintaan voivat hakea 1. ja 2. luokan oppilaat sekä ne vuosiluokkien 1–9 oppilaat, joilla on erityisen tuen päätös. Valmistavan opetuksen oppilaista 1.- ja 2. vuosiluokkien oppilaiden ikäiset oppilaat voivat myös hakea iltapäivätoimintaan. Lapsella ei ole subjektiivista oikeutta saada perusopetuslain mukaisia aamu- ja iltapäivätoimintapalveluja. Iltapäivätoiminnan ryhmä perustetaan, mikäli kyseisen yksikön iltapäivätoimintaan on hakuajana vähintään seitsemän valintakriteerit täyttävää hakijaa. Iltapäivätoiminnan paikkaa tarjotaan kaikille hakuajana hakeneille siitä ryhmästä, mistä hakija on paikkaa hakenut, mikäli ryhmä on perustettu.

Toimintaan voi hakea mukaan myös ilmoittautumisajan jälkeen tai lukuvuoden aikana, mutta paikkoja ei voida kesken lukuvuoden varmistaa kaikille hakijoille. Mikäli iltapäivätoiminnan ryhmä on perustettu ja paikkoja on vapaana, täytetään vapautuneet paikat hakemusten saapumisjärjestyksessä. Mikäli paikkoja ei ole vapaana, jää hakija myöhemmin saapuneen hakemuksen perusteella hakemusten saapumisjärjestyksen mukaiseen jonoon. Iltapäivätoiminnan paikkaa voidaan tarjota mahdollisuuksien mukaan myös jonkin toisen koulun iltapäivätoiminnan ryhmästä, mikäli ryhmässä on tilaa.

Sivistystoimialan opetusyksikkö tiedottaa hausta ja siihen liittyvistä käytännöistä. Hakuajasta päätetään vuosittain ja se alkaa peruskouluun ilmoittautumisen yhteydessä. Aamu- ja iltapäivätoimintaan haetaan ensisijaisesti sähköisellä hakemuslomakkeella Wilman kautta ja tarvittaessa paperisella lomakkeella.

Opetusyksikkö ilmoittaa huoltajille paikan myöntämisestä. Mikäli paikkaa ei oteta vastaan tai siitä luovutaan, huoltajien on ilmoitettava siitä viipymättä kirjallisesti sivistystoimialan opetusyksikköön. Irtisanoutuminen astuu voimaan seuraavan kuukauden alusta.

4.6 Toiminnan laajuus ja lapsiryhmän koko

Iltapäivätoimintaa tarjotaan kaikkien Porin kaupungin ala- ja yhtenäiskoulujen sekä Porin Kristillisen koulun, Porin seudun Steiner-koulun ja Björneborgs svenska samskolanin oppilaille. Tuulikellon ja Myötätuulen erityiskoulujen oppilaille tarjotaan sekä aamu- että iltapäivätoimintaa.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan ryhmäkoon tulee olla sellainen, että aamu- ja iltapäivätoiminnalle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa. Tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttavat ryhmäkoon ohella oppilasaines, ohjaajien määrä sekä muut mahdolliset tekijät. Porin kaupungin iltapäivätoiminnan ryhmissä iltapäivätoiminnan suositeltu ryhmän enimmäiskoko on 15 lasta yhtä ohjaajaa kohden. Iltapäivätoimintaan osallistuvien lasten määrä määritellään kaupungin ja palvelutuottajien välisessä sopimuksessa ostopalveluna toteutettavan iltapäivätoiminnan osalta. Erityisen tuen oppilaiden sijoittelussa tarkastellaan ryhmää kokonaisuutena. Mikäli ryhmäkoko on tarpeen alittaa tai ylittää, siitä neuvotellaan palveluntuottajien, tuetun iltapäivätoiminnan toteuttajien ja sivistystoimialan opetusyksikön kesken.

Mikäli toimintaan hakuajan päättymisen jälkeen hakeneiden määrä ylittää ryhmän suositellun 15 oppilaan maksimumin vähintään seitsemällä hakijalla, neuvotellaan palveluntuottajan kanssa lisäryhmän perustamisesta ostopalveluna toteutettavaa iltapäivätoimintaa koskien. Oman toimintana toteutettavan iltapäivätoiminnan osalta voidaan neuvotella lisäohjausresurssin toteuttamisesta muulla tavoin. Lisäryhmä perustetaan vain, mikäli toiminnassa on jo olemassaolevia ryhmiä. Tuetun iltapäivätoiminnan yksiköiden kanssa neuvotellaan, onko toimintaan mahdollista ottaa hakuajan ulkopuolella hakeneita.

Mikäli perustetun lisäryhmän tai alkuperäisen ryhmän lapsikoko laskee lukuvuoden aikana viiteen (tai alle) lapseen, voidaan tällöin neuvotella työntekijän siirtämisestä toisen koulun iltapäivätoimintaan. Vastaavassa tilanteessa lisäryhmä tai alkuperäinen ryhmä tai lisäohjausresurssi voidaan myös lakkauttaa.

4.7 Henkilöstön resursointi, henkilöstön rakenne ja ohjaajien kelpoisuus

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tulee olla toiminnan järjestämistapa huomioon ottaen riittävä määrä ammattitaitoisia ohjaajia (Perusopetuslaki § 48). Ohjaaja on lapselle aikuisen esimerkki, innostaja ja turvallisuuden luoja. Ohjaajan työ edellyttää vastuuntuntoisuutta, yhteistyötaitoja sekä kykyä arvostaa ja kunnioittaa jokaista lasta. Aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstön kelpoisuusvaatimukset on määritelty valtioneuvoston asetuksessa (115/2004). Jokaisessa aamu- ja iltapäivätoiminnan yksikössä on oltava vähintään yksi em. kelpoisuusvaatimukset täyttävä ohjaaja. Jokaisessa yksikössä on nimetty vastuuhjaaja, jonka tehtäviin kuuluu mm. kokonaisvastuu toiminnan suunnittelusta ja toteutuksesta sekä lisäksi hänelle voi kuulua erityisiä muita vastuutehtäviä. Palveluntuottaja järjestää iltapäivätoimintaa omalla henkilökunnallaan ja huolehtii, että henkilökunnan kelpoisuusehdot täyttyvät yllä mainitun mukaisesti.

4.6 Ohjaajien rikostaustan selvittäminen

Ohjaajien rikostaustan selvittämisessä noudatetaan lakia Lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002 ja 1138/2003). Palveluntuottajat vastaavat iltapäivätoiminnan ohjaajien rikostaustan selvittämisestä omien työntekijöidensä osalta ja Porin kaupunki omien työntekijöidensä osalta ja tuetun iltapäivätoiminnan yksiköt omien työntekijöidensä osalta.

4.7 Ohjaajien perehdyttäminen ja täydennyskouluttaminen

Palveluntuottajat vastaavat aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajien perehdyttämisestä sekä lisäkoulutuksesta omien työntekijöidensä osalta ja Porin kaupunki omien työntekijöidensä osalta ja tuetun iltapäivätoiminnan yksiköt omien työntekijöidensä osalta. Työskentelyssä tukea tarvitsevien lasten kanssa, tulee ohjaajien ammatillista osaamista tarvittaessa vahvistaa perehdytyksen ja täydennyskoulutuksen avulla. Ohjaajien työtä voidaan tukea myös erityisopettajien tai oppilashuoltohenkilöstön antaman konsultaation avulla.

4.8 Välipalan järjestäminen

Iltapäivätoimintaan osallistuville lapsille tarjotaan joka päivä välipala. Välipalat suunnitellaan monipuolisiksi ja vaihteleviksi sekä sellaisiksi, että ne noudattavat kansallisia ravitsemussuosituksia ja ottavat huomioon ruokailuun liittyvät erityistarpeet. Välipalan nauttimiseen liittyy myös kasvatuksellinen ohjaus, jolloin lapsia ohjataan tarkoitukseenmukaiseen ateriarhythmiin sekä hyviin ruokavalintoihin ja ruokailutapoihin kiireettömässä ympäristössä.

4.9 Kulkemisen ja kuljetusten järjestäminen

Aamu- ja iltapäivätoimintaan ei järjestetä erillisiä kuljetuksia.

4.10 Tulkkipalvelun käyttö

Yhteistyössä koulun kanssa järjestettyihin huoltaja-/yhteistyötapaamisiin järjestetään tarvittaessa tulkkipalvelu koulun kautta. Muussa tapauksessa iltapäivätoiminnan palveluntuottaja järjestää tarvitsemansa tulkkipalvelun.

4.11 Turvallisuus- ja pelastussuunnitelma

Aamu- ja iltapäivätoiminnan toimipaikoissa on oltava päivitetty turvallisuus- ja pelastussuunnitelma. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa voidaan käyttää toimipaikassa, kuten koulussa, jo olevia turvallisuus- ja pelastussuunnitelmia. Mikäli aamu- ja iltapäivätoiminnassa käytetään toimipaikan turvallisuus- ja pelastussuunnitelmaa, palveluntuottaja

vastaa yhteistyössä toimipaikan johtajan kanssa sen mahdollisesta tarkentamisesta aamu- ja iltapäivätoimintaan soveltuvaksi. Turvallisuus- ja pelastussuunnitelma tarkistetaan vuosittain. Pelastussuunnitelmasta tiedotetaan vuosittain henkilöstölle. Iltapäivätoiminnan yksiköt vastaavat siitä, että toimintaan osallistuvien lasten kanssa käydään tarvittavat turvallisuus- ja pelastautumisharjoitukset. Aamu- ja iltapäivätoiminnan osalta turvallisuus- ja pelastussuunnitelma muodostuu kokonaisuudessaan seuraavista koulujen suunnitelmista, joita aamu- ja iltapäivätoiminnassa hyödynnetään soveltuvien osin:

-palo- ja pelastussuunnitelma

-toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

-suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Lisäksi koulujen toimintaa ohjaavat myös seuraavat suunnitelmat, joita aamu- ja iltapäivätoiminnassa hyödynnetään soveltuvien osin:

-yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma

-koulun järjestyssäännöt

4.12 Vakuutusasiat

Porin kaupunki on vakuuttanut kaupungin perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvat lapset tapaturmien varalta vakuutusyhtiön ehtojen mukaisesti. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa mukana olevien lasten tapaturmien hoito on lasten huoltajille maksuton. Käytäntö on yhtenäinen koulutapaturmien hoidon kanssa. Yksityiset koulut vakuuttavat itse iltapäivätoiminnassaan mukana olevat lapset tapaturmien varalta.

4.13 Taloussuunnitelma

Porin kaupungin osalta iltapäivätoiminnan taloussuunnitelma sisältyy osaksi kaupunginhallituksen vuosittain hyväksymää talousarvioasiakirjaa sekä taloussuunnitelmaa.

Palvelutuottajat ja tuetun iltapäivätoiminnan yksiköt vastaavat omalta osaltaan toimintansa talouden suunnittelusta.

5. Toiminnan seuranta ja arviointi

Kunnan tulee arvioida antamaansa tai hankkimaansa aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin. Arviointien keskeiset tulokset tulee julkistaa (Perusopetuslaki § 48c).

5.1 Toiminnan sisäinen arviointi

Palvelutuottajat osallistuvat valtakunnallisiin ja Porin kaupungin sivistystoimialan opetusyksikön toteuttamiin arviointeihin. Arviointikyselyiden tulokset julkaistaan Porin kaupungin verkkosivuilla, ja niiden pohjalta kehitetään toimintaa. Lisäksi palvelutuottajat arvioivat omaa toimintaansa. Opetusyksikkö arvioi aamu- ja iltapäivätoimintaa eri tahoilta ja eri menetelmin kerätyn arviointitiedon avulla. Toimintaa arvioidaan jatkuvasti myös palvelutuottajien ja opetusyksikön yhteisessä ohjausryhmässä. Arvioinnin pohjalta suunnitellaan ja kehitetään toimintaa.

5.2 Toiminnan ulkopuolinen arviointi

Porin kaupungin omat aamu- ja iltapäivätoiminnan yksiköt, tuetun toiminnan yksiköt sekä ostopalveluna hankittavana iltapäivätoiminnan yksikö osallistuvat tarpeen tullen ulkopuolisen toimijan toteuttamiin iltapäivätoiminnan arviointeihin.

6. Aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteistyö ja tiedonkulku

6.1 Yhteistyö kotien kanssa

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä. Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen edellyttää keskinäiseen kunnioitukseen ja tasa-arvoisuuteen perustuvaa yhteistyötä. (Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011). Aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnittelussa, arvioinnissa ja kehittämisessä sivistystoimialan opetustyksikön ja toiminnasta vastaavan toteuttajan tulee olla yhteistyössä myös huoltajien kanssa. Erityisen tärkeää säännöllinen yhteydenpito on yksittäisten ryhmien ohjaajien ja ryhmissä olevien lasten huoltajien välillä. Toiminta-ajan alettua aamu- ja iltapäivätoiminnan palvelutuottajat järjestävät huoltajille mahdollisuuden tutustua aamu- ja iltapäivätoimintaan. Huoltajille tiedotetaan toimintasuunnitelmasta sekä annetaan mahdollisuus osallistua toiminnan suunnitteluun. Huoltajille jaetaan ohjaajien ja koordinaattorin ajan tasalla olevat yhteystiedot ja tiedot siitä, miten ja milloin käytännön yhteydenpito parhaiten onnistuu.

Kodin, koulun ja toiminnan toteuttajan välisen yhteistyön on tarkoitus jäsenyä luontevaksi osaksi aamu- ja iltapäivätoimintaa. Huoltajien kanssa sovitaan, miten tehostettua tai erityistä tukea saavan oppilaan tarpeet sekä kasvuun ja kehitykseen liittyvät tavoitteet otetaan huomioon aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Iltapäivätoiminnan ohjaajat voivat osallistua oppimissuunnitelman tai HOJKS:n laadintaan ja muihin lasta koskeviin keskusteluihin huoltajan luvalla. (Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011).

Jos lapsi jää pidemmäksi ajaksi tai kokonaan pois toiminnasta, huoltajien on ilmoitettava asiasta ohjaajalle ja sivistystoimialan opetustyksikköön. Katso myös kohta ”Toimintamaksu”.

6.2 Yhteistyö koulun sekä luokan- ja erityisopettajien kanssa

Toiminnan järjestelyjä suunniteltaessa yhteistyö huoltajan, koulun ja iltapäivätoiminnan kesken on erityisen tärkeää. Yhteistyö koulun ja oppilashuollon henkilöstön kanssa tukee lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja koulunkäyntiä.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajat osallistuvat mahdollisuuksien mukaan ja soveltuvin osin koulun lukuvuoden suunnittelukokoukseen. Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajille tiedotetaan koulun työsuunnitelman sisällöistä, jotta mm. koulun tulevan lukuvuoden teemat, tapahtumat ja juhlat voidaan soveltuvin osin ottaa huomioon myös aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa lapsella voi olla huoltajan, opettajan ja ohjaajan kesken sovittavalla tavalla mahdollisuus läksyjen tekoon.

Koulun kerhotoimintaan tai harrastamisen Porin mallin toimintaan osallistuminen on myös mahdollista. Mikäli lapsi poistuu iltapäivätoiminnasta muuhun kerhotoimintaan, hän ei tällöin ole osallisena iltapäivätoimintaan. Lapsi voi muun kerhotoiminnan jälkeen palata tarvittaessa iltapäivätoimintaan.

Oppimissuunnitelma ja henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) voivat tarvittaessa sisältää kuvaukset oppilaan osallistumisesta aamu- ja iltapäivätoimintaan. Niissä voidaan kuvata, miten aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteet ja toimintamallit tukevat oppilaan kehitystä ja koulunkäyntiä, jolloin oppilaan päivästä muodostuu kasvatuksellinen kokonaisuus. Ohjaajien työtä voidaan tukea myös erityisopettajan tai oppilashuoltohenkilöstön antaman konsultaation avulla.

6.3 Lasta koskevien salassa pidettävien henkilötietojen luovuttamiseen liittyvä menettely

Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajia sitoo vaitiolovelvollisuus. Palvelutuottajien tulee osaltaan huolehtia siitä, että aamu- ja iltapäivätoiminnan tehtävissä toimivat henkilöt perehdytetään henkilötietojen käsittelyyn, salassapitoon ja vaitiolovelvollisuuteen liittyviin säädöksiin sekä lastensuojelulain velvoitteisiin.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstö ei saa sivullisille ilmaista lasta tai hänen huoltajaansa koskevia salassa pidettäviä tietoja tai luovuttaa salassa pidettäviä asiakirjoja. Tietojen ilmaiseminen tai luovuttaminen on mahdollista vain huoltajan yksilöidyn suostumuksen perusteella. (Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 621/1999, Perusopetuslaki § 40). Henkilötietojen käsittelyssä lähtökohtana on luottamuksellisuus ja yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa.

6.4 Opiskeluhoolto

Aamu- ja iltapäivätoiminta yhdessä opiskeluhoillon palveluita tuottavan henkilöstön kanssa tukee lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja koulunkäyntiä. Yhteisen päämäärän tulee näkyä myös yksittäistä lasta koskevien asioiden hoidossa, tiedonsiirrossa ja aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstön osallistumisessa tarpeen mukaan neuvotteluihin huoltajien luvalla.

6.5 Toiminnan vastuut järjestäjän ja toteuttajien kesken

Aamu- ja iltapäivätoiminnan edellytyksistä, puitteista ja kokonaissuunnittelusta vastaa Porin sivistystoimialan opetusyksikkö. Toiminnan sisällöstä ja toteuttamisesta vastaavat aamu- ja iltapäivätoiminnan toteuttajat eli Porin kaupungin omat toimijat, palveluntuottajat sekä tuetun iltapäivätoiminnan yksiköt. Opetusyksikkö edellyttää, että aamu- ja iltapäivätoiminnan toteuttajalla on käytössään työnjohto ja riittävä määrä ammattitaitoisia ja toimintaan soveltuvia ohjaajia, jotka vastaavat oman lapsiryhmänsä perusopetuslain aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden sekä näiden pohjalta laaditun Porin perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelman mukaisesti toiminnasta ja turvallisuudesta.

Porin sivistystoimialan opetusyksikkö toteuttaa aamu- ja iltapäivätoimintaa oman henkilöstönsä avulla niissä toimipaikoissa, joissa se on tarkoituksenmukaista. Opetusyksikkö voi myös käyttää omaa henkilöstöään toiminnan toteuttajan kanssa yhdessä.

Porin sivistystoimialan opetusyksikkö vastaa aamu- ja iltapäivätoiminnan:

- kokonaishankinnasta ja kokonaisuuden jatkuvasta arvioinnista
- kokonaisuuden kehittämissuunnittelusta yhdessä toteuttajan ja muiden yhteistyökumppanien kanssa
- aamu- ja iltapäivätoimintaan hakemisen periaatteista ja oppilaan ottamisesta aamu- ja iltapäivätoimintaan
- tilojen luovuttamisesta toimintaan ja niiden soveltuvuudesta yhdessä tilapalvelun kanssa silloin, kun ei käytetä palvelutuottajien omia tiloja
- tilojen siivouksesta silloin, kun ei käytetä palvelutuottajien omia tiloja
- välipalan tarjoamisesta palveluliikelaitoksen kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti
- lasten tapaturmien hoitokuluista
- tarvittavien tiedotteiden jakamisesta oppilaiden huoltajille ja tiedotusvälineisiin
- käytännön toiminnan vaatimasta yhteydenpidosta toiminnan toteuttajaan ja ohjaajiin
- oppilaiden huoltajien kuukausittaisesta laskuttamisesta

- yhteydenpidosta valtion elimiin ja avustuksen hakemisesta kunnalle
- toteuttajan kanssa tehtävän sopimuksen mukaisesta korvauksesta toteuttajalle
- osallistujien läsnäolon seurantaan tarkoitetun tietojärjestelmän ja siihen liittyvien välineiden hankinnasta, ylläpidosta ja koulutuksesta

Aamu- ja iltapäivätoiminnan toteuttaja / palvelutuottaja vastaa:

- koko toiminnan tavoitteellisesta johtamisesta ja yhteydenpidosta osaltaan sivistystoimeen ja muihin yhteistyökumppaneihin (koordinaattori tai työnjohto)
- ryhmien toiminnan sisällöstä, arvioinnista ja kehittämisestä valtion ohjeistuksen, tämän toiminta ja arviointisuunnitelman, aamu- ja iltapäivätoimintaa koskevan hankintasopimuksen ja oman toimintasuunnitelmansa pohjalta
- ryhmien toiminnan kehittämisen vaatimasta yhteydenpidosta esimerkiksi liikuntaharrastusten osalta vapaa-aika-toimeen ja taideharrastusten osalta kaupungin kulttuuripalvelujen tuottajiin
- käytännön toiminnan ja yhteissuunnittelun vaatimasta yhteydenpidosta rehtoriin ja opettajiin koulun tasolla
- ryhmien toiminnassa mukana olevien lasten turvallisuudesta ja valvonnasta toiminnan aikana
- Huolehtii, että osallistujalistan tiedot vastaavat toiminnassa mukana olevien lasten tietoja ja tarvittaessa ilmoittaa poikkeavista tiedoista sivistystoimialan opetusyksikköön
- ohjaajien rekrytoinnista ja ammattitaidosta, jatkokoulutuksesta ja soveltuvuudesta tehtävään
- ohjaajien rikostaustan selvittämisestä
- ohjaajien palkkauksesta ja kaikkeen siihen liittyvästä sekä ohjaajien sijaisista
- välipalan tarjoilemisesta ja siihen liittyvistä toimista palveluliikelaitoksen kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti
- sitoutuu käyttämään osallistujien läsnäoloon tarkoitettua järjestelmää ja laitteita

6.6 Yritysten ja yhteisöjen kanssa tehtävä yhteistyö, markkinointi ja sponsorointi aamu- ja iltapäivätoiminnassa

Lapset ovat kuluttajansuojalaissa erityisasemassa. Lapsiin kohdistuvaa markkinointia arvioidaan keski- määräistä tiukemmin, koska lapset ovat aikuisia alttiimpia markkinoinnin vaikutuksille. Mainos, jonka aikuinen tunnistaa helposti mainokseksi, ei välttämättä ole selvä asia lapselle.

Lasten huoltajilla on ensisijainen oikeus päättää siitä, millaiseen kaupalliseen yhteistyöhön heidän lapsensa saavat osallistua tai millaista kaupallista aineistoa heidän lapsilleen saa jakaa. Huoltajat vastaavat lapsen kasvatuksesta ja perheen kulutuspäätöksistä. Koska markkinointiviestinnällä pyritään vaikuttamaan lasten kulutustottumuksiin, on tärkeää, että vanhemmat voivat vaikuttaa siihen, millaisen markkinoinnin kanssa lapsi joutuu tekemisiin. Sponsorointi ja muu markkinointi ei saa rohkaista lapsia painostamaan vanhempiaan ostamaan sponsorin tai muun markkinoinnin harjoittajan tuotteita.

Markkinoinnin täytyy olla tunnistettavissa markkinoinniksi. Lapsella on oikeus saada tietää, koska häneen yritetään vaikuttaa kaupallisesti, millä tavalla, kenen toimesta ja minkä vuoksi. Peitelty mainonta ei ole sallittua.